

Gelenekselden Dijitale: Yazının Yayım Serüveni

Sude Karasu¹

Hikmet Asutay²

¹Yüksek lisans öğrencisi, Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alman Dili ve Eğitimi Bölümü,
sudekarasu@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0008-0615-164X

²Prof. Dr., Trakya Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, asutay@trakya.edu.tr, ORCID:
0000-0002-0175-2429

Özet: Gelişen teknoloji ile geleneksel mecralardan dijital yayıncılığa köklü bir değişim yaşanmıştır. Dijital yayıncılık, yayınların dijital teknolojiler üzerinden yayımlanması, dağıtılması ve tüketime sunulmasıdır. Gazete, dergi, kitap, gibi birçok yayının artık dijital ortamda her an erişilebilir olması, etkileşimli, çok modlu bir ortam sunması okuyucular tarafından beğenilmiş ve hızla popülerleşmiştir. Dijital yayıncılığın anlayışı hızlı, erişilebilir, etkileşimli, küresel ve çok ortamlı olmasıdır. Okuyucu etkileşimi olmadan PDF biçimli bir kitap sunmak ve bu yayınları tek bir iletişim aracı ile erişime açmak bu anlayışa uymaz. Dijital yayım süreci hem yazar hem de okuyucu için daha avantajlıdır. Geleneksel yayıncılıktaki gibi yazarı hayal kırıklığına uğratan, niteliğini sorgulatan, yazma şevkini yok eden yüzeysel kontroller yapılmaz. Bu çalışmada da yazın ürünlerinin geleneksel yayımdan ayrılarak yapay zekâ destekli dijital platformlarda yayımlanması süreci ele alınmıştır. Bir eserin nasıl cazip hale getirilebileceği, yayınlanma biçiminin esere etkileri, geleneksel ve dijital yayıncılığın farkları, dijital yayıncılığa geçişin yazara olan olumlu ya da olumsuz etkileri, sebepleri, sonuçları ve bu sonuçların geleneksel yayıncılığa etkileri, popülerleşen dijital yayıncılığa karşı yayınevlerinin yaklaşımı ve değişimi, son olarak ise okurun bu konudaki tutumu ele alınmıştır. Bu süreci ayrıntılarıyla incelemek amacıyla akademik kaynaklar, dijital yayın örnekleri; Amazon KDP, Kobo Writing Life, Bookmate ve belge çözümü ile elde edilen veriler tanıtım, teknik yapı, geleneksel ve dijital yayım karşılaştırması açısından değerlendirilmiştir. Bu çalışmada yazın ürünlerinin yayım sürecinin yazarlar için önceleri zor olduğu ancak dijitalleşmenin getirdiği avantajlar ile dijitalleşmenin de yayım sürecinde Amazon KDP, Bookmate gibi platformları ile merkezi bir konumda olduğu, yayınevlerinin de kriterlerinin bu değişime göre şekillendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yazın, Yayım, Yazar, Yapay Zekâ, Dijitalleşme

From Traditional To Digital Publishing: The Journey Of Publishing

Abstract: With the advancement of technology, there has been a fundamental change from traditional media to digital publishing. Digital publishing refers to the publication, distribution, and consumption of publications through digital technologies. The fact that many publications, such as newspapers, magazines, and books, are now accessible at any time in a digital environment, offering an interactive, multi-modal environment, has been appreciated by readers and has rapidly gained popularity. Digital publishing is characterized by being fast, accessible, interactive, global, and multi-platform. Simply offering a PDF-formatted book without reader interaction and making these publications accessible through a communication tool does not match this concept. The digital publishing process is more advantageous for both authors and readers. Unlike traditional publishing, superficial controls that disappoint the author, question their quality, and destroy their motivation to write are not implemented. This study examines the process of publishing literary works on AI-powered digital platforms, which are distinct from traditional publishing. These include how to make a text more appealing, the effects of the publishing format on the work, the differences between traditional and digital publishing, the positive and negative effects of the transition to digital publishing on the author, its causes, consequences, and the impact of these consequences on traditional publishing, the approach and evolution of publishing houses towards the increasing popularity of digital publishing, and finally, the reader's attitude towards this issue. To examine this process in detail, academic sources, digital publication examples such as Amazon KDP, Kobo Writing Life, Bookmate, and data obtained through document analysis were evaluated in terms of promotion, technical structure, and comparisons between traditional and digital publishing. This study found that the publishing process for literary works was previously difficult for authors, but with the advantages brought by digitization, platforms such as Amazon KDP and Bookmate have taken a central position in the publishing process, and publishers' criteria have also been shaped by this change.

Key Words: Literature, Publication, Author, Artificial Intelligence, Digitalization

1. GİRİŞ

Bu çalışma insanlığın en temel ihtiyaçlarından biri olan yazının gelenekselden dijitale dönüşümünü ve yayım sürecini incelemeyi amaçlamıştır. Yazının yayım biçimlerindeki değişimi sadece teknolojik bir yenilenmeyi değil, bilgiye, düşünceye, kültüre ulaşmanın da biçimini etkilemiştir. Günümüzde dijital yayıncılığın yükselişi, yapay zekâ destekli metin üretimleri, e-kitaplar ve çevrimiçi medya platformlarıyla yeni bir dönem başlatmıştır. Araştırmada bu dönemde geleneksel yayıncılığın nasıl şekillendiği, dijital yayıncılığın yenilikleri ve okurla dijital yayıncılığın

geçtiğimiz beş yılda Türkiye’deki ilişkisinin üzerinde durulmuştur. Söz konusu dijitale yönelik yapısal değişim tarihsel bağlamı da içerisine alarak incelenmiştir.

Yayıcılık bilginin, düşüncelerin ve duyguların ve sanatsal üretimin geniş kitlelere dağıtılmasını sağlar. Geleneksel yayıcılık bu dağıtımı gazete, kitap, dergi gibi geleneksel medyalar üzerinden iletir. Dijital yayıcılık ise medyaların teknoloji ve internetle birleştiği alandır.

En çağdaş olanı anlamak için en ilkel olanı bilmek gerekir. İletişimin başlangıcından yazının icadına, matbaanın icadından ofset baskıya ve oradan da dijitale geçiş ile bilgiye erişim tarih boyunca geleneksel medyadan yeni medyaya köklü bir şekilde değişmiştir. Bu çalışmada hem tarihsel gelişimi hem de dijital yayıcılığı daha iyi kavramak ve alanda yapılan çalışmalara yenilik katmak amaçlanmaktadır. Bu konuda son üç yılda yapılan çalışmalar aşağıdaki gibidir, çalışmalar “Google Akademik” üzerinden taranmıştır:

Kırık (2024), Türkiye’de dijital yayıcılığın nasıl geliştiğini, dijital mecraların yükselişini ve içerik üreticileri/tüketicileri açısından dönüşümün fırsatlarını incelemektedir.

Demir (2023) e-kitapların istenilen düzeyde yaygın olmaması, e-kitapların ve sesli kitapların nasıl farklı okuyucu/dinleyici alışkanlıkları yarattığını belirtmektedir.

Baytar (2022), matbaa öncesi dönemi, basılı üretimin yaygınlaşması ve e-kitap çağı gibi tarihsel mirasın rolünü incelemektedir.

Lokmanoğlu (2022) örneklerini TRT üzerinden vererek geleneksel medya yayıcılığından dijitale geçişin farklı yönlerden değerlendirmektedir.

Yayıcılığın hem teknolojik hem de toplumsal bir dönüşüm olduğu görülmektedir. Ancak mevcut araştırmalar sadece tarihsel süreçle ya da konunun teknolojik, sosyal, ekonomik boyutuyla ilgilenmektedir. Bu çalışmada ise bir tek tema üzerine yoğunlaşmadan geleneksel ve dijital yayıcılığın tarihsel süreci, yazarın ve okurun süreçteki tutumuyla sosyal ve ekonomik boyutu ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Örnekler bir medya üzerinden değil birçok farklı yapay zekâ destekli medya üzerinden çeşitlendirilmektedir. Ele alınan konular çalışmanın amacıyla da örtüşmektedir.

Çalışmanın amacı yazının kökeninden geleneksele ve dijitale dönüşen tarihsel serüvenini anlatmaktır. Yayıcılıktaki teknolojik gelişmelerin topluma yansımaları çok yönlü bir şekilde ele alınmaktadır. Yazının aktarılma şekline, geleneksel ve dijital yayıcılığın farkları, olumlu olumsuz etkileri, yazara olan etkileri, popülerleşen dijital yayıcılığın getirileri ve okurun bu değişime olan tutumu anlatılmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışma doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir.

2. ONBEŞİNCİ YÜZYIL MATBAA DEVRİMİ

Tarihte sözsüz başlayan iletişim zamanla sözlü sonra da yazılı iletişim olarak devam etmiştir. Yazının icadı insanlık tarihindeki en büyük dönüşümdür. Yazınlar yüzyıllar boyunca önce taş sonra parşömen, kâğıt ve en sonunda dijitale aktarılmıştır. Yazının bilgiyi, düşünceyi ve kültürü aktarma işlevi tarih boyunca matbaa, elektrik, teknoloji ile biçim değiştirmiştir. Matbaa bu alandaki ilk büyük devrimdir. Matbaanın ilk örnekleri asıl olarak Çin’de görülmüştür. Ağacın yüzeyi oyularak kabartılan kısımlara mürekkep sürülmüş ve üzerine kâğıt bastırılmıştır. Balamber (2025: 803) bu tekniği şu şekilde tanımlamıştır: “Ağaç kalıp baskı (woodblock printing), kökeni Doğu Asya’ya uzanan ve ilk kez M.S. 7. yüzyılda Çin’de uygulandığı kabul edilen bir yüksek baskı (relief printing) tekniğidir.” Kullanılan bu teknik Çin’de üretilen kaliteli kâğıt sebebiyle mürekkebin kolaylıkla aktarılmasını sağlamıştır. Matbaacıların da yaygın bir şekilde kullanıldığı bu tahta baskı tekniği uzun süre tercih edilmiştir (Chow, 2007: 189).

Avrupa’da ise on beşinci yüzyılın başlarında yazılan kitaplar ya elle ya da tahta bloklar kullanılarak yazılırdı. Bu zahmetli ve her sayfaya özel olan basım tekniği, Mainz kentinde yaşayan Alman mucit Johannes Gutenberg tarafından geliştirildi. Asıl mesleği kuyumculuk olan Gutenberg, değerli taşlar, aynalar ve metallerle yakından ilgilenmiştir. Gutenberg kuyumculuk bilgilerini kullanarak tekrar kullanılabilen metal harfler elde etmiş ve bu tekniği matbaaya uyarlamıştır. Gutenberg’in icadı metal harflerin dayanıklı olması ve baskı sistemi sayesinde seri üretimi mümkün kıldığı için “modern matbaanın doğuşu” olarak kabul edilmiştir (Eisenstein, 1979: 32). Almanya’nın Mainz şehrinde ortaya çıkan bu yeni icat Avrupa’dan başlayarak tüm dünyaya kısa sürede

yayılmıştır¹. Modern matbaanın yaygınlaşmasıyla kitaplar sadece manastırlarla sınırlı kalmamış, halkın elinde görülmeye başlanmıştır. Matbaa sadece teknik bir icat değil aynı zamanda insanlığın bilgiye erişimini değiştiren bir araç olmuştur (Eisenstein, 1979: 44).

Görsel 1: Johannes Gutenberg

Bilgi artık el yazmasının aksine hızlı bir şekilde çoğaltılabilmektedir; “Matbaanın icadıyla yazı daha sistemli bir şekilde birlikte bilgiyi çoğaltma, aktarma, yayma ve saklamanın aracı olarak kullanılmıştır” (Begtimur, 2018: 161). Matbaa hızı el yazması ile karşılaştırıldığında hızlı olsa da bir süre sonra bu hız da yetersiz kalmıştır. Artık hem üretimin hızlanmasına hem de ekonomik baskıya ihtiyaç duyulmuştur. Hızlı basım tekniği toplumun yani geniş kitlelerin aydınlatılmasında çok önemli rol oynamıştır. Bu gelişim Luther sonrası İncil’in Almancaya çevrilerek matbaada çoğaltılıp geniş kitlelere ulaşmasını sağlamış, bir bakıma otuz yıl savaşlarına neden olmuştur da denebilir.

Görsel 2: Gutenberg Matbaacılığına ilişkin çizim

2.1. Ofset Baskıya Genel Bir Bakış

Dünyada gelişen teknoloji basım teknolojilerini de etkilemiştir ve değiştirmiştir. On beşinci yüzyılda Gutenberg ile başlayan modern matbaa tekniğinden sonra daha hızlı ve ucuz üretimin sonucu olarak taş baskı tekniği ortaya çıkmaktadır. Taş baskı su ve yağın birbirini itme prensibiyle çalışır. Ancak zamanla kullanıma elverişsiz hale gelmiştir. Yine de ofset baskı tekniğinin temelleri taş baskıya dayanmaktadır.

Yirminci yüzyıl başlarında Ira Washington Rubel tesadüfen kauçuk silindire yapılan baskının daha net sonuç verdiğini fark etmiştir. Bu tesadüfi farkındalıkla ofset baskı tekniğini ortaya çıkarmıştır. Eldeniz’in (1994: 162) de aktardığı gibi bu teknikte de taş baskı yönteminde su ve yağın birbirini itmesi özelliği kullanılır. Görüntü önce metal kalıptan kauçuk bir silindire daha sonra ise kâğıda aktarılmaktadır. Kullanılan bu teknikle baskı, diğer baskı tekniklerine kıyasla daha net, keskin ve detaylı görüntüler elde edilmesini sağlamaktadır.

¹ Osmanlı’da ilk matbaa 1493 yılında İstanbul’da kurulmuştur. Bkz: “Müteferrika Öncesi Avrupalı Seyyahların Hatıratında Osmanlı’da Yahudi Matbaaları ve Arapça Kitap Basım” İlk Türk matbaası ise 1727’de İbrahim Müteferrika tarafından kurulmuştur. Bkz: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/606917>

Büyükpehlivan ve Oktav'a (2021: 64) göre ise "Ofset baskı yüksek miktarda ticari basılı mamül üretiminde kullanılan kaliteli ve ekonomik baskı sistemidir." Daha az maliyetle daha fazla baskı yapılarak seri üretim gereksinimleri karşılanmıştır. "500 yıl boyunca kullanılan yüksek baskı sisteminin (tipi) yerini alan ofset baskı tekniği günümüz matbaacılığına yön verir" (Tunçel, 2019: 365)². 80'li yıllara gelindiğinde ise bilgisayar destekli tasarım sistemleriyle ofset baskı dijital sürecin hazırlık aşamasıyla birleşmiştir.

2.2. Dijital Baskının Gelişimi

Bilgisayar ve iletişim araçlarının üretimde kullanılmaya başlamasıyla 1990'lı yıllarda baskı alanında yeni bir dönem başlamıştır. Dijital baskı tekniği çıktığı ilk dönemlerde yavaş ve kalitesiz baskılarla başlasa da teknolojik gelişmelerle günümüze kadar ilerleme kaydetmiştir. Özellikle geleneksel baskı tekniklerinde hem maliyetli hem de zahmetli olan kalıp hazırlama aşamasının dijital baskıda kolay, ekonomik ve hızlı şekilde tekrarlanabilir olması, dijital baskının yaygınlaşmasında önemli bir etken olmuştur. Ayrıca dijital baskının her baskıda aynı sonucu verebilmesi, baskı öncesi süreçte müşteri isteğine uygun o anda değişiklikler yapılabilmesi ve deneme baskılarındaki sorunların basitçe giderilebilmesi dijital baskı tekniğinin tercih edilmesinin nedenleri arasındadır. Dijital baskının gelişimi kişiselleştirilmiş üretimin artmasına ve baskı sektöründeki üretim maliyetlerinin düşmesine olanak sağlamıştır. Üretim sürecindeki bu yeni avantajlar küçük işletmelerin de baskı sürecine dahil olabilmesine sebep olarak sektördeki rekabeti arttırmıştır.

İki binli yıllarda dijital baskı ticari matbaalarda yaygınlaşmıştır. Tunçel'in (2019: 367) bahsettiği gibi hızlı ve kaliteli bir baskı yapılmasını sağlayan bilgisayar destekli üretimin sunduğu avantajlar şu şekilde sıralanmaktadır; basılı ve görsel medya, matbaa, ambalaj, reklam ve tanıtım, iç ve dış mekân tasarımı, dekorasyon, moda, tekstil vb. endüstriyel ve sanatsal her alanda yaygın olan dijital baskı sistemleri basım endüstrisinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir.

Dijital baskı çevreyi de olumlu etkilemiştir. Geleneksel ofset tekniğindeki kimyasal süreçlerin çevreye olumsuz etkisi dijital baskıda bulunmamaktadır. Kalıp hazırlama aşamasının ortadan kalkması üretim sürecindeki atık miktarının azalmasına da sebep olmuştur. Ek olarak dijital baskı gerekli miktarda üretim yaparak fazla üretim ve malzeme israfının azalmasına yol açmıştır. Şahin ise konuyu şu şekilde değerlendirmektedir:

"Geri dönüştürülebilir malzemelerin kullanımı, toksik olmayan mürekkep ve boya'nın tercih edilmesi ile sürdürülebilir baskı çözümleri kapsamında değerlendirilebilir. Bu yönüyle, ekolojik baskı teknolojileri hem çevre dostu hem de ekonomiye katkıda bulunan bir yaklaşım olarak dikkat çekmektedir." (Şahin, 2025: 1288)

Yeniliğini hala koruyan dijital baskının gelecekte yeni medya teknolojilerini de içerisine alarak baskının tamamen dijital alanlara kayacağı öngörülmektedir. Basım sürecinde yapay zekâ daha fazla yer bulacaktır. Örneğin hata tespiti, renk düzenlemeleri ve kalite kontrolü gibi özelliklerle üretimde pürüzsüz bir akış sağlanacaktır. Bir başka ifadeyle yalnızca teknik özellikler değil aynı zamanda kişisel kullanımın da dijitalleşeceği ve geleneksel baskı tekniklerinin azalacağı varsayılmaktadır.

3. İNTERNET VE İNTERNET YAYINCILIĞI

Bilgisayarlar başlangıçta sadece haberleşme için kullanılmıştır. Ancak bu haberleşme, bilgisayarlar arasında fiziksel bir bağlantı kurulması gerektiği için sınırlıdır. Bu ilkel yöntemin geliştirilmesi uzun sürmemiştir. Bilgisayarların bir ağ üzerinden bilgi paylaşılabilmesi görüşü ortaya atılmıştır. 1960'ların başından itibaren yapılan çalışmalar ABD'nin Savunma Bakanlığı tarafından finanse edilmiştir. Verilen bu destekle birçok araştırmacı tarafından paket anahtarlama teknolojisini geliştirmiştir. Artık diğer ağlara kıyasla kullanıcılara, bilgileri daha güvenilir ve verimli bir şekilde gönderme imkânı sunulmuştur. Bu teknoloji ile savaş durumlarında bile iletişimin tamamen kesilmemesi hedeflenmiştir. 1969 yılına gelindiğinde ise internetin atası olarak kabul edilen Arpanet ABD Savunma Bakanlığı tarafından kurulmuştur. "Arpanet'in ilk uygulaması, 1972 yılında kullanıma açılan elektronik mektuptur" (Zakon, 2003).

Teknoloji gelişmeye devam ettikçe yenilikler de ortaya çıkmaya devam etmiştir. Bu yeniliklerin öncüsü TCP/ IP protokolüdür. Başaran bu protokolü şu şekilde açıklamaktadır;

² Türkiye'de ofset baskı tekniği 1950 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Bkz: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1807031> erişim: 22.11.2025

“1973'te DARPA tarafından finanse edilen iki mühendis, IMP'ye ihtiyacı ortadan kaldıran ve fiziksel olarak birbirinden uzakta olan ağları "gateway" adı verilen özel bir donanım ile paket alışverişi yapabilir hale getiren bir veri iletişim protokolünü geliştirdiler” (Başaran, 2006: 15).

Günümüzde kullanılan en yaygın protokol olsa da kabul görmesi uzun sürmüştür ve süreç içerisinde birçok farklı protokol denenmiştir. Arpanet, modern internetin başlangıcı olarak kabul edilen 1983 yılında TCP/IP protokolünü resmi olarak kullanmaya başlamıştır.

Bin dokuz yüz doksanın başında Tim Berners Tee tarafından Worl Wide Web (WWW) yaratılmıştır. İnternet artık hem ticaret hem de multimedya uygulamaları için uygun bir hale gelmiştir. HTTP'nin de WWW üzerindeki iletişim kurallarını belirlemesiyle WWW hızla yaygınlaşmıştır. 1991 yılında ise tüm kullanıcıların erişimine açılmıştır (Başaran, 2006: 18).

Bin dokuz yüz doksan üçte ABD laboratuvarlarında “Mosaic” adında ilk grafik tarayıcı ortaya çıkmıştır. İnternet artık görselleşmiştir (Başaran, 2006: 18). Bu gelişmeden sonra diğer yenilikler ardı ardına gelmektedir. 1995'te internet ticarete açılmış Amazon, eBay gibi siteler kurulmuştur. 1996'da e-posta yaygınlaşmış Hotmail kurulmuştur. 1998'de Google'ın kurulmasıyla sosyal medya ve mobil dönem başlamıştır. 2001'de Wikipedia açılmış, 2004'te Facebook kurulmuş, 2005'te Youtube, 2006'da şimdiki adıyla X olan Twitter kurulmuştur. 2007'de iPhone'un çıkışıyla mobil internet dönemi başlamıştır³. 2020 yılında pandemiyle insanlık internet kullanım tarihinin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. 2023'ten günümüze gelen yapay zekâ destekli internet uygulamaları günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir.

İnternetin evrensel bir iletişim ağı haline gelmesiyle 1990'lardan beri bireylerin bilgiye erişim, üretim ve paylaşma şekilleri değişmiştir. Gazete, kitap, radyo ve televizyon gibi geleneksel medya araçları dijital ortama taşınmaya başlamıştır. İnternetin içerik üretimi ve paylaşımı eskiden olduğu gibi kurumlarla sınırlı kalmamış bireylerin de bilgi paylaşımı ve üretimi yapabildiği bir alan haline gelmiştir. İletişim tek yönlü yapıdan etkileşimli bir yapıya dönüşmüştür. Bu dönüşüm günümüzde kullanıcılara yeni medya ortamları sunarak internet yayıncılığı olarak tanımlanmıştır.

İnternet yayıncılığı iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Yayınların üretimden dağıtımına dijital ortamlarda yapıldığı bir yayıncılık türüdür. Etkileşimli, düşük maliyetli çok modlu, küresel ve anında erişilebilirlik özellikleriyle günümüzde tüketicinin ve üreticinin en çok tercih ettiği yayıncılık türüdür. Bu yayıncılığa online haber siteleri (BBC, DW, TRT), Youtube kanalları, bloglar ve çevrimiçi dergiler örnek verilebilir.

Yayıncılık tarih boyunca kendi içerisinde bazen teknolojiyi de içine alarak gelişmiştir. Gelişim duraksamamış üretilen basılı içerikler zamanla hem üretici hem de tüketici yararına internet ortamında da yayınlanmaya başlamıştır. 90'lı yıllarda tarayıcıların yaygınlaşmasıyla ve blog araçlarıyla bireysel yayıncılık kısa sürede popülerleşmiştir. Böylece bireyler geleneksel yayıncılığa mecbur kalmadan kendi oluşturdukları internet sayfalarında ürettiği içeriklerini paylaşma açabilmıştır. Geleneksel yayıncılığın tek yönlü ve maliyetli sınırlılıklarını ortadan kaldırmıştır. 2000'li yıllarda sosyal medya ve mobil dönemin başlamasıyla Twitch, Youtube gibi uygulamalar ortaya çıkmış video, podcast türünde görsel-işitsel metinler üretilmiştir. İnternet ortamının sunduğu avantajlarla farklı iletişim olanaklarına sahip kitap türleri, sosyal medya kanalları çevrimiçi dergiler Lister ve diğerlerinin (2009) açıklamalarına göre haber yayıncılığı, eğitim yayıncılığı, eğlence yayıncılığı ve kişisel yayıncılık başlıkları altında toplanmaktadır.

Eğlence yayıncılığı, internet yayıncılığı içinde görsel-işitsel üretimin en yoğun olduğu başlıklardan biridir. Örnek olarak Youtube kanalları bu türün en yaygın kullanılan uygulamasıdır. Bu uygulamada profesyonel destek gerektirmeden bireysel olarak görsel-işitsel anlatım tekniklerine dayanan içerik üretilebilmektedir. Bu içerikleri üreten kişilere ise “Youtuber” adı verilmektedir. YouTuber'lar tarafından, çoğu zaman farkında olunmadan üretilen bu içerikler, görsel ve işitsel unsurların bütünleştiği metinlerin erken örnekleri olarak değerlendirilebilir. Geleneksel medyadan farklı olarak Bulunmaz'ın (2014) da belirttiği gibi artık gelişen teknoloji ile kullanıcıların etkileşim kurdukları sanal medya ortamları yeni medya içinde üretilen yayınlar dijital metinler ya da yeni medya metinleri olarak adlandırılmaktadır. Yeni medya uygulamalarından olan Youtube'ta görüntü, ses, müzik, altyazı eklemeleriyle de okuyucuda olumlu bir etki yaratmaktadır ve kolaylık sağlamaktadır.

3

Bkz.:https://www.pewresearch.org/internet/2014/03/11/world-wide-web-timeline/?gad_source=1&gad_campaignid=22378837192&gbraid=0AAAAA-dd09HkMal2sT3UbnOpSj6bYdQ40&gclid=EAlaIqobChMli6a335D5kAMVu4l8Bh2QnDDFEAAAYASAAEgLPpVD_BwE#f6112cde5b4ac4019e9bc5711215e92a erişim: 17.11.2025

Bu bağlamda incelenecek diğer yayıncılık türü eğitim yayıncılığıdır. Yeni medyanın bilgilendirme işlevi dijital ortamda e-kitap ve etkileşimli kitap yayıncılığı biçiminde değerlendirilmektedir.

4. SAYFALARDAN DİJİTALE: E-KİTAP

E-kitap ve e-dergiler geleneksel medyanın dijital ortamdaki ilk karşılıklarıdır. Geleneksel medya bu bağlamda basılı kitapları kapsamaktadır. Basılı kitaplar her an başka bir aracıya gerek duyulmadan okunabilir. Olumsuz yönleri olan sınırlı etkileşim ve güncellemelerin hemen yansıtılamaması e-kitapların hızlı benimsenmesi nedenlerinden bazılarıdır. Bozkurt ve Bozkaya (2013: 388) e-kitapları “dijital ortamda doğan veya geleneksel kitapların elektronik formatlara dönüştürülmesiyle oluşan ve bir elektronik araç aracılığıyla kullanılabilen sayısal kitaplar” olarak tanımlamıştır. Jungbluth’un tanımına göre ise;

“Basitçe ifade etmek gerekirse, e-kitaplar dijital formdaki kitaplardır. Başka bir ifadeyle bir bilgisayar veya akıllı telefonda veya daha uygun bir şekilde bir tablette özel bir yazılım kullanılarak okunabilen dosyalardır. Alternatif olarak, e-kitap okuyucular bu amaç için tasarlanmış özel cihazlar olarak kullanılabilir.” (Jungbluth, 2015: 88)

Soydan’a göre ise e-kitap:

“Bir kitabın sayısal ortamdaki kopyasına, ya da doğrudan elektronik ortamda kitap olarak yazılmış bir içeriğe e-kitap (elektronik kitap) denilmektedir. E-kitaplar basılı kitaplardan farklı olarak elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. İnternet üzerinden, belli bir sayfaya doğrudan bağlanarak çevrimiçi kitaplar da bu kapsama girmektedir. E-kitaplar bilgisayarda okunduğu gibi; Kindle, iPod, iPhone, iPad ve Blackberry gibi elektronik araçlarla okunabilmektedir.” (Soydan, 2012: 391)

Sonuç olarak e-kitaplar basılı kitabın dijital ortamlardaki karşılığı veya doğrudan dijital ortamda oluşan kitaplardır. Bu noktada Gutenberg Projesi e-kitapların dönüm noktası olmuştur.

Michael Hart tarafından 1971 yılında başlatılan Gutenberg Projesi Amerikan Özgürlük Bildirgesi’nin düz metinden elektronik ortama aktarılmasıyla ilk e-kitap olarak tarihe geçmiştir. Sonraları birçok kitap elektronik ortama aktarılmış ve dijital kütüphanecilik başlamıştır. 90’lı yıllara gelindiğinde ise birçok şirket kendi bünyesinde dijital kütüphanecilik çalışmaları başlatmıştır; örneğin Amazon ilk çevrimiçi kitap satışına başlamıştır. Geleneksel kütüphaneler de bu teknolojiyi sistemlerine uyarlayarak internet üzerinden okuyucularına ulaşmayı hedeflemiştir. E-kitaplara olan ilginin artması okuyucu araçların da üretilmesine sebep olmuştur⁴. 2007’de Amazon Kindle, 2008’de ise Apple iPhone için e-kitap, Sony, Barnes & Noble kitap okuma araçlarını piyasaya sunmuştur. Aşağıda e-kitaplara ve platformlarına yönelik bazı örnekler⁵ bulunmaktadır.

Johann Wolfgang von Goethe’nin “Faust” adlı kitabı Alman edebiyatının dijital ortama taşınmasının öncülerindendir. “Projekt Gutenberg-DE” adlı platformda yayımlanmaktadır. 70 yıllık telif hakkı sebebiyle sitede yalnızca telif hakkı düşmüş metinler bulunmaktadır. Site ücretsizdir ve tüm kullanıcıların erişimine açıktır⁶.

Tarayıcıya “Projekt Gutenberg.de” yazıp siteye girildiğinde ana sayfada yazar (Autoren), eser (Werke), yeni eklenenler (Neu) listelerine ulaşılır.

Görsel 3: “Projekt Gutenberg-DE” sitesi ana sayfası

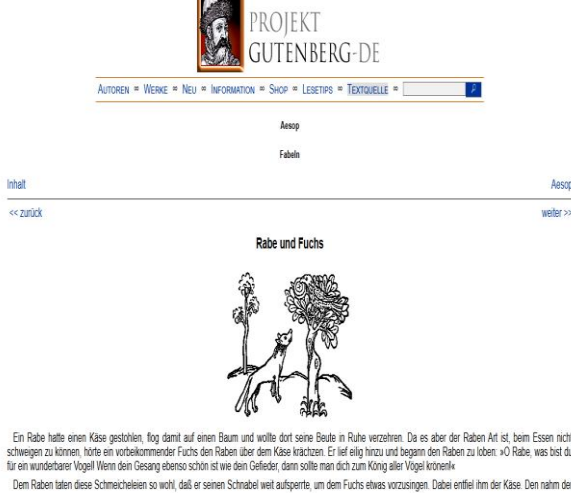
⁴ Kobo hem e-kitap mağazası hem de e-okuyucu cihazları satmaktadır. Sitede çok sayıda popüler kitap ve çok satanlar mevcuttur. Cihazlarında bulunan özelleştirilebilir okuma, su geçirmezlik ve ışık ayarları gibi birçok özelliğiyle okuyucunun dikkatini çekmektedir. <https://www.kobo.com/tr/tr> erişim: 16.11.2025

⁵ <https://www.libraryturk.com/> 2 <https://www.hiperkitap.com/> Türkiye’deki bir e-kitap sitelerine örnek. erişim 05.12.2025

⁶ <https://www.projekt-gutenberg.org/index.htm> erişim: 16.11.2025

Örneğin bir kitabı aramak için önce yazar bölümündeki alfabetik sıralamalardan yazarın ismi bulunur ve seçilir. Açılan sayfada yazarın tüm eserleri listelenir. Bu arama seçeneklerinden bir tanesidir. Kitaplar “arama” bölümünden anahtar kelimeler kullanılarak ya da “eser” bölümünden aranabilmektedir. Seçilen kitap metin olarak sayfa içinde açılır.

Görsel 4: Aranan kitabın metin olarak sayfa içindeki görüntüsü

Çağdaş Alman edebiyatı e-kitabından bir örnek olarak Cornelia Funke'den “Tintenherz” kitabı Almanya'daki genç okurları dijital ortama yönlendirmiştir. Kitap bugün “Dressler Verlag” adlı sitede ücretli bir şekilde yayınlanmaktadır⁷.

Görsel 5: “Dressler Verlag” sitesindeki “Tintenherz” e-kitabı

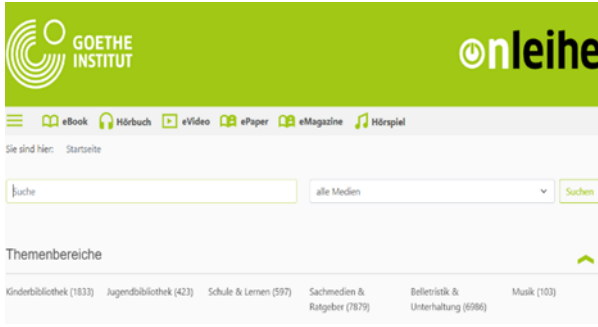
Goethe Enstitüsü tarafından kurulan “Onleihe” e-kitap kütüphanesi dijital ödünç alma sistemidir. Birçok kitabı erişime açan kütüphane ücretsiz üyelikle kullanılmaktadır. Özellikle Almanca öğrenenler için seviye seçme özelliği kullanıcılara faydalı olmaktadır⁸.

Siteye ücretsiz erişim için “Goethe Institut” sayfasından üyelik oluşturulmalıdır, üyelik ücretsizdir. Kullanılan e-posta ve şifre “Onleihe” sitesinde de geçerlidir. Tarayıcıdan giriş yaptıktan sonra kategori seçilerek ya da genel arama yapılarak istenilen içeriğe ulaşılır. “Ödünç al” (jetzt ausleihen) seçeneğinde ödünç süresi seçildikten sonra süreç içerisinde kitaba erişim sağlanır. Süre bitince kitap otomatik olarak geri gider dolayısıyla gecikme cezası yoktur. İstenilen kitap doluysa “şu tarihte uygun” (Voraussichtlich verfügbar ab) yazmaktadır. “Ayırt/Rezervasyon” (Vormerken) seçeneği de tercih edilebilmektedir.

⁷https://www.oetinger.de/suchergebnis?search_api_fulltext=tintenherz erişim: 16.11.2025

⁸ <https://www.goethe.de/de/kul/bib/onl.html> erişim: 16.11.2025

Görsel 6: “Goethe Institut- Onleihe” sitesi ana sayfası

E-dergilerin gelişim süreci e-kitaplarla benzerlik göstermektedir; kolay erişilebilirlik, daha az maliyet ve etkileşim. İpek ve Göçmen'in (2021: 93) bahsettiği gibi “Dijital dergiler fiziksel baskı ve dağıtım gerektirmedikinden, dijital derginin genel kurulum ve bakım maliyetleri, geleneksel medyaya oranla daha azdır”.

Basılı kitapların veya dergilerin dijital ortama aktarılması sürecinde farklı dosya formatları ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada en çok kullanılan formatlardan PDF (Portable Document Format) ve EPUB (Electronic Publication) ele alınmaktadır. İlk PDF formatıyla e-kitaplara metin ve görsel içerikler eklenmiştir. Yeni sürümlerinde ise içerikleri sürekli olarak güncellenmiş ve yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Bozkurt, 2017: 100). EPUB formatı PDF ile benzerlik göstermektedir. Basılı medyaların dijital ortama aktarılma sürecinde kullanılan dosyadır. E-kitapları görüntülemek için kullanılmaktadır⁹. İlk çıktığı zaman Amazon Kindle için görüntüleme sağlayamaması Amazon'un kendi bünyesinde bir dosya formatı “MOBI”yi oluşturmaya sebep olmuştur.

E-kitaplar temelde dijital ortamlarda yayınlanmaktadır ve dijital araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Basılı kitaplara göre okuyucuyla etkileşimi daha fazladır. Bu noktada e-kitaplarla benzerlik gösteren etkileşimli kitaplar ortaya çıkmaktadır. Etkileşimli kitaplarda okuyucu sadece kitaptaki metni okumakla kalmaz, kitapla doğrudan etkileşime girebilmektedir. Birçok iletişim kanalı bir arada kullanılır. Etkileşimli kitaplarda etkileşim kullanıcı, dijital kitap ve çevre arasında değişmektedir. Gümüş ve arkadaşları (2017: 102) etkileşimli kitabı “Etkileşimli e-kitaplar zengin içeriğin okuyucuya aktarımına olanak sağlayan üst düzey dijital kitap türü” olarak tanımlamaktadır. Bozkaya ve Bozkurt'un tanımı ise;

“Etkileşimli e-kitapları, kullanıcı ve dijital kitabın karşılıklı olarak üst düzey etkileşime geçtikleri; dijital kitabı oluşturan öğelerin kendi aralarında ve çevresi ile iletişiminin yanı sıra diğer kullanıcılarla etkileşim halinde oldukları, birçok iletişim kanalının bir arada kullanılabildiği dijital kitaplardır” (Bozkaya& Bozkurt, 2013: 389)

Bu etkileşimler arasında sesleri dinleme, animasyonları görme ve hikâyeyi seçimler yaparak yönlendirme gibi özellikler vardır. Okuyucu için taşınabilir, çok modlu, ekonomik, paylaşımı kolay, güncellenebilir gibi avantajları vardır. Yazar ise içeriğini kolay yayınlatabilir ve içeriğinden kolay geri bildirim alabilir. Bu nedenle geleneksel yayınevlerine ihtiyaç azalmakta bağımsız yayıncılık popülerleşmektedir. Bu kolay yayınlanabilirliğin telif hakları açısından bir dezavantajı vardır. DRM teknolojisiyle bu sorun giderilmiştir. DRM diğer adıyla dijital hak yönetimi içeriklerin izin dışı kopyalanmasını önlemektedir. Artık yayıncılar kitaplarını DRM teknolojisi ile lisanslayarak erişime açmaktadır (Bozkurt, 2017: 111).

Basılı kitapların olumsuz yönü olan tek taraflı etkileşim ve gelişen teknolojinin yenilikleriyle gençlerin okuma alışkanlıklarının değiştirmiştir. Gençler zamanla çift yönlü etkileşimin ve kolay erişilebilirliğin getirileriyle e-kitap ve e-dergilere yönelmiştir. Almanya Federal İstatistik Ofisi'nin verilerine göre son yıllarda gençlerin e-kitap kullanımının arttığı görülmektedir¹⁰.

Yapay zekâ tabanlı kitaplar, içerik üretimini yapay zekâ algoritmalarıyla gerçekleştiren dijital yayın biçimidir. Göçerler ise yapay zekâ tabanlı kitapların üretimini roman türü özelinde şu şekilde değerlendirmiştir;

“Roman yazmaya yönelik gelişmiş yapay zekâ uygulamaları sadece birer yazma yardımcısı olmakla kalmamakta, aynı zamanda bir olay örgüsünün başlangıcından bir taslağın son dokunuşlarına kadar pratik bir destek sağlayarak yazma sürecinin merkezi haline gelme potansiyelini de bünyesinde barındırabilmektedir.” (Göçerler, 2025: 28)

⁹Bkz. <https://www.adobe.com/uk/acrobat/resources/document-files/ebook-files/epub.html> erişim: 17.11.2025

¹⁰https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/Zahl-der-Woche/2020/PD20_42_p002.html?templateQueryString=6%2C5+Millionen+Menschen+kaufen+E-Books erişim: 17.11.2025

Yapay zekâ kitaplarına bir örnek “Berlin, Miami” kitabıdır. Kitapta Hannes Bajohr’un müdahalesinin sınırlı olduğu ve yapay zekanın gerçekten metin üretimi için kullanıldığı deneysel roman olarak değerlendirilmektedir¹¹. Sonuç olarak yapay zekâ, içerik üretiminde hem üretim hızını artırmakta hem de yaratıcılığı destekleyen bir araç olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu çalışmada sınırlılık gereği yapay zekâ kitaplarına değinilmekle yetinilecektir.

5. YAYIM SÜRECİNDE YENİ EĞİLİMLER

Zaman içinde kitapların yayım şekli birçok kez değişmiştir. El yazmasından matbaaya, matbaadan ofset baskıya, daha sonra dijital baskı ve e-yayımcılık. Kitapların yayım sürecindeki e-yayımcılık aşaması basılı kitap türüne ek olarak dijital kitap türünü de ortaya çıkarmıştır. Göçerler edebiyat alanı özelinde bu konuyu şu şekilde değerlendirmektedir:

“90’lı yıllardan günümüze dek edebiyat alanında varlığını kabul ettirmiş olan e-kitap yayıncılığı zamanla önemli ölçüde gelişmiştir. Öyle ki birçok alanda ortaya konan metnin sadece e-kitap versiyonu var olması, yayınevlerini baskı kitap üretiminin yanında dijital kitap ve e-kitap üretimi konusunda da rekabet etmeye zorlar hale gelmiştir.” (Göçerler, 2025: 59)

Göçerler’ in de değindiği gibi yayınevlerinin rekabete zorlandığı yayım alanında birçok yeni web sayfası ortaya çıkmıştır. Çalışmanın bu bölümünde Amazon KDP, Kobo Writing Life ve Bookmate isimli dijital yayın örnekleri incelenmektedir.

5.1 “Amazon Kindle Direct Publishing” Sitesine Bakış

Amazon Kindle Direct Publishing (KDP)¹², Amazon’un 2007 yılında resmi olarak başlattığı bireyin içeriklerini kendi kendine yayınlatabileceği modeline dayanan bir platformdur. Herkes geleneksel bir yayınevine ihtiyaç duymadan basılı ya da dijital kitaplar yayınlatabilir (Döbert, 2021: 11). Reeser ise Kindle’ı şu şekilde değerlendirmiştir;

“Kindle, sadece kullanışlı bir araç olmaktan öteye geçebilir — yayıncılık devriminin ön saflarında yer alma potansiyeline sahiptir. Matbaanın dünya için yaptıklarını (bilgi yayılması, okuryazarlık ve iletişim) düşündüğünüzde, Kindle’ın ne kadar cesur bir adım olduğunu görebilirsiniz. Kütüphanelerin tamamı bir çanta veya ajanda içinde taşınabiliyorsa, bu kadar büyük bir kolaylık ne gibi etkiler yaratabilir? Henüz kimse bilmiyor.” (Reeser, 2010)

Görsel 7: “Amazon KDP” sitesi ana sayfası

KDP üzerinden iki yayım türü mümkündür; e-kitap ve basılı kitap. Basılı kitaplar kullanıcı siparişine göre hazırlanıp basılır, stok sistemi, depolama gibi ek maliyetlerden kaçınılır, sürdürülebilirlik açısından önemlidir. E-kitap sistemi ise tüm Kindle mağazalarında yayımlanır, cihazlarında ve uygulamasında okunabilir. KDP bu sistemle hem küresel dağıtımı hem de yayına hızlı erişimi mümkün kılmıştır.

Yazarın kitabını yayımlayabilmesi için siteye amazon hesabını kullanarak girişini yaptıktan sonra “bookshelf” ekranında “create” bölümünü seçmelidir. Kitabını yüklemek için kitabın detayları ile ilgili bilgileri eklemelidir.

¹¹ Bkz: <https://www.srf.ch/kultur/gesellschaft-religion/kauderwelsch-statt-dichtkunst-das-entsteht-wenn-kuenstliche-intelligenz-einen-roman-schreibt> erişim: 22.11.2025

¹² https://kdp.amazon.com/de_DE/ erişim 23.11.2025

İçerik EPUB formatında yüklenir. Kitabın ön izlemesiyle hatalar gösterildikten sonra fiyatlandırma aşamasında yazarın kitabının hangi ülkelerde satışa çıkacağı ve satış fiyatı belirlenir. Tüm bilgiler kaydedilip onaylandıktan sonra kitap yayınlanır. Bir kitap KDP'ye yüklendikten sonra 24-72 saat içinde Amazon mağazalarında erişime açılır. Geleneksel yayıncılıktaki gibi uzun süren bekleme süreçleri yoktur.

KDP'de telif hakkı geleneksel yayınevlerinin aksine tamamen yazara verilir. Satılan her kitap için belirli bir ücret kesilir ancak geleneksel yayınevlerine kıyasla bu miktar çok daha azdır (Göçerler, 2025: 66).

Zengin kütüphanesiyle KDP gizem türünden, iş hayatına, çocuk kitaplarına kadar birçok türde kitabı bulundurur (Reeser, 2010). Bu kitaplara ulaşabilmek için kullanıcının kdp.amazon.com üzerinden giriş yapması gerekmektedir, mevcut amazon hesabı kullanılabilir. "Kindle Store" ya da "Books" bölümünden kitabın adı, ISBN13 ya da yazarın adıyla arama yapılabilir. Kitap Kindle cihazında veya mobil uygulamasında açılır. Basılı kitap ise Amazon siparişiyle kitabı basar ve gönderir.

Çeşitli kitapların bulunduğu söz konusu sitede Alman edebiyatından örnek olarak Kasım 2025 itibarıyla en çok satan kitap olarak Sebastian Fitzek'in "Der Nachbar: Psychothriller" kitabı öne çıkmaktadır. Kitabın psikolojik gerilim türünde olması hem sürükleyici hem de heyecan vericidir.

Görsel 8: Kitabın sitedeki görünümü

5.2 "Kobo Writing Life" Sitesine Bakış

Kobo Writing Life (KWL)¹⁴ yazarlar için e-kitap yayımlama platformudur. Yazar kendi kitabını EPUB formatında yükleyip kolaylıkla yayımlayabilmektedir. Yayınlanan kitap Kobo mağazasında satışa çıkmaktadır. Kobo mağazası sadece e-kitap ve e-okuyucu mağazasıdır. E-kitap satın alınır, Kobo cihazlarında ya da uygulamalarında okunur. KWL ise yazarları ilgilendirir. Bağımsız yazarların e-kitaplarını kolayca oluşturduğu ve dijital ortamda satışa sunabildiği bir platformdur¹⁵.

Görsel 9: "Kobo Writing Life" sitesi başlangıç sayfası

¹³ ISBN (International Standard Book Number) kitapların uluslararası olarak benzersiz bir şekilde tanımlanmasını sağlayan 13 hanelik numardır. Her kitabın ve her baskının kendine özel bir ISBN'i olur.

¹⁴ <https://de.kobo.com/writinglife> erişim: 28.11.2025

¹⁵ <https://help.kobo.com/hc/de/articles/360017771754-Was-ist-Kobo-Writing-Life> erişim: 28.11.2025

Sözü geçen sitede kitabın siteye nasıl yüklenebileceği ile ilgili soruların cevapları bulunmaktadır. Kitabın yayımlanmasını özetlemek gerekirse ilk adımda e-kitabın bilgileri girilir. Sonra kitap yüklenir, formatı ne olursa olsun site kitabı EPUB formatına dönüştürür. Üçüncü adımda haklar ve satış bölgeleri ayarlanır. İçerik hakları tamamen yazara bırakılır. Fiyat belirlendikten sonra son adımda “veröffentlichen” seçeneği ile kitap 24-72 saat içerisinde Kobo mağazasında okuyucuya sunulur. Site yayımlama ve kayıt için herhangi bir ücret talep etmez.

Yayımlanan kitaplar Kobo’nun desteklediği 190 ülkenin fazlasında okuyucuya ulaşabilmektedir. Site edebi eserlerin farklı kültürlerde de tanınmasına olanak sağlamaktadır (Göçerler, 2025: 70). Ancak KWL Amazon’un aksine sadece e-kitap yayımına izin vermektedir, basılı kitap seçeneği ya da sipariş talebine göre basım yapılmamaktadır.

KWL’yi diğer sitelerden ayıran özelliği ise e-kitap formatlarına sesli kitap desteği eklemesidir. Bu özellik sınırlı olsa da yazarlara yeni bir alan açmaktadır (Göçerler, 2025: 70).

Alman edebiyatından örnek olarak poliseye türünde Ella Sophie Lindow adlı yazardan “Tod in Masuren” kitabı çok satanlar kategorisinde ilk sıralardadır. Kitap için sitede deneme okuması seçeneği ve deneme okumasını kaydetme imkanı da bulunmaktadır.

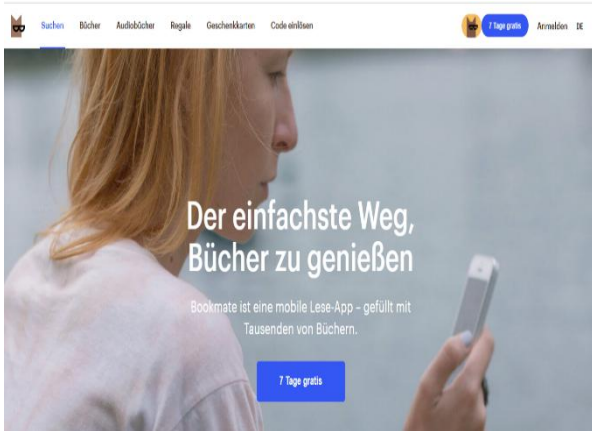
Görsel 10: Kitabın sitedeki görünüm

5.3 “Bookmate” Sitesine Bakış

Bookmate¹⁶ e-kitap ve sesli kitapların bulunduğu ücretli ve küresel bir platformdur. Belirli bir aylık ücretle uygulamadaki tüm kitaplara ulaşılabilir. Küresel özelliğiyle birçok farklı dilde ve türde içeriklere sahiptir¹⁷. Bu sayede bağımsız yazarlar eserlerini hızlı bir şekilde okuyucuyla küresel çapta buluşturabilmektedir (Göçerler, 2025: 77).

Görsel 11: “Bookmate” sitesi başlangıç sayfası

¹⁶ <https://de.bookmate.com/> erişim 5.12.2025

¹⁷ Bookmate Türkiye’de de yaygın kullanılan bir platformdur. Türkçe kitap içeriği mevcuttur.

Bookmate'in okuyucular için oluşturduğu blog alanıyla yazarlar yayınladıkları eserlerine yönelik yorumları takip edebilmekte veya okuyucu yazarla doğrudan iletişim kurabilmektedir. Kitap gelirlerinin doğrudan etkilendiği okuma istatistikleri verilmesi, başka kullanıcıların kitap raflarına erişim, dijital ve sesli kitap kombinasyonları, uygulamanın algoritmaya göre popüler kitapları öne çıkarması gibi birçok özellik Bookmate'i diğer platformlardan ayırmaktadır.

Bookmate dünya çapında birçok farklı yayınevleriyle çalışsa da Amazon kadar geniş bir uluslararası çeşitliliği bulunmamaktadır. Yayıncı haklarının getirdiği bir sonuç olarak da tüm kitaplara her zaman erişilememektedir.

Platformda Alman edebiyatından Cheon Myeong-kwan'ın "Der Wal" isimli kitabı çok satanlar listesinde ilk sıradadır. Kitap için herhangi bir deneme okuması/ dinlemesi seçeneği bulunmamaktadır. Kitabı okumak için sitede kayıt oluşturmak gerekmektedir.

Sonuç olarak Amazon KDP, Kobo Writing Life ve Bookmate gibi daha birçok site yazarlara yeni fırsatlar ve yaratıcı alanlar sunmaktadır. Bu gibi platformlar yayım sürecinin yenilikçi eğilimleri ve bu eğilimlerin hızlandırıcısı olarak görülmektedir. Okur ve yazarın etkileşimini de güçlendiren dijital yayıncılık modellerinin gelecekte okur ve yazarın için birçok avantaj sunmaya devam edeceği öngörülmektedir.

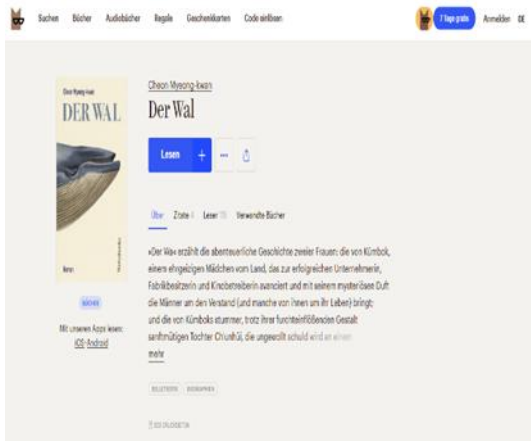
SONUÇ

Çalışmada yazın ürünlerinin yayım serüveninin tarihsel bağlamda geleneksel yayıncılıktan dijital yayıncılığa geçişi genel olarak incelenmiştir. Tarih boyunca yazımın yayım şekli matbaanın icadından ofset baskıya, ofset baskıdan dijitalleşmeye kadar köklü dönüşümlere sahiptir. İncelenen kaynaklar ışığında yazının el baskısından matbaaya, gelişen teknolojileri her dönemde benimseyerek son olarak dijitalleşmeye evrildiği görülmektedir. Dijital yayıncılığın hızlı, erişilebilir, çok ortamlı ve küresel olması okuyucular ve yazarlar tarafından kısa sürede benimsenmiştir.

Dijital yayıncılıkta geleneksel yayınevlerine karşın yazarı yoran süreçler yoktur. Yazarların eserlerini kolay ve hızlı bir şekilde istediği platformlarda yayınlabilmesiyle alana sayısız özgün eser katılmıştır. E-kitap, sesli kitap, e-dergi seçeneklerinin çift yönlü, kolay erişilebilir ve güncellenebilir özellikleri ise okuyucuların okuma alışkanlıklarını olumlu yönde etkilemiştir.

Çalışmada örnekleri verilen Amazon KDP, Kobo Writing Life ve Bookmate platformlarının önce yazarlar, sonra okuyucular için çeşitli avantajlar sağladığı incelenmiştir. Bağımsız yayıncılığı popülerleştiren bu platformlar eserlerin yüklendikten kısa bir süre sonra küresel çapta yayımlanması avantajını verirken yazarların geleneksel yayınevlerine olan ihtiyacını azaltmıştır. Dijital yayıncılıkla gelen bu değişim sonucunda geleneksel yayınevlerinin kriterlerinin de yeniden şekillenmesi gerektiği düşünülmektedir. Yakın gelecekte kalite kontrol, hata tespiti, dijital taslak ve sorunsuz üretimi sağlayacak yapay zekanın yayıncılık alanında daha fazla olacağı öngörülmektedir.

Görsel 12: Kitabın sitedeki görünümü

KAYNAKÇA

- Aras Bozkurt, M. B. (2013). Etkileşimli E-Kitap: Dünü, Bugünü ve Yarını. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri , s. 387-393.
- Balamber, B. (2025). Kağıdın ve Baskının Uzadoğu'daki Yolculuğu: Çin'in Matbaa Mirası Üzerine Tarihsel Bir Değerlendirme. Sanat&Tasarım Dergisi, s. 801-822.

- Başaran, F. (2006). Bir Teknolojik Yenilik Olarak İnternetin Tarihi:Ulusal Yenilik Sistemi, Kamu Politikaları ve Standartlar . Kültür ve İletişim, s. 9-32.
- Baytar, O. (2022). Dijital ve Geleneksel Kitap Yayıncılığının Ülkelere Göre Değerlendirilmesi. Academic Journal of Information Technology.
- Begtimur, M. E. (2018). İlk Matbaanın Mucidi. Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, s. 160-168.
- Bozkurt, S. G. (2017). Dijital Yayıncılık ve Dijital Yayıncılık Araçları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 97-125.
- Bulunmaz, B. (2014). Yeni Medya Eski Medyaya Kim Kazandı ya da Kazanacak. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, s. 23-29.
- Chow, K.-w. (2007). Reinventing Gutenberg Woodblock and Movable- Type Printing in Europe and China. Agent of Change (s. 169-192). içinde
- Demir, S. B. (2023). Dijitalleşmeyle Birlikte Türkiye’de Kitap Yayıncılığının Dönüşüme Sektörel Yaklaşımlar. İletişim Çalışmaları Dergisi.
- Döbert, T. (2021). Going Global through Digital Publishing A handbook for eBook publishing on Amazon. Tampere University of Applied Sciences, s. 4-40.
- Eisenstein, E. L. (1979). The Printing Press As An Agent of Change. (s. 3-58).
- Eldeniz, L. (1994). Basım Tekniklerinin Tarihsel Gelişimi. Marmara İletişim Dergisi.
- Göçerler, H. (2025). Yapay Zekanın Edebiyatı. Orion Yayınları.
- Göçmen, B. İ. (2021). Türkiye’de Dijital Dergi Yayıncılığı: 2015-2019. Akademik Sanat, s. 88-100.
- Gülhan Acar Büyükpehlivan, M. O. (2021). Ofset Baskı Sistemime Ait Temel Terimler ve Değerlendirilmesi. Avrasya Terim Dergisi, s. 63-68.
- Jungbluth, A. (2015). Vor Kindle: Die Anfaenge des E-Books. Perspektive Bibliothek, s. 87-106.
- Kelly, M. L. (2009). New Media: a critical introduction.
- Kırık, A. M. (2024). Türkiye’de Dijital Yayıncılığın Gelişim Süreci ve Fırsatları. TRT Akademi Dergisi.
- Lokmanoğlu, E. (2022). Geleneksel Medyadan Dijital Medyaya Evriliş: “TRT Örneği”. Pearson Journal of Social Sciences & Humanities.
- Reeser, C. (2010). How to Publish a Kindle Book with Amazon.com. Atlantic Publishing Group.
- Soydan, E. (2012). E-Kitap Teknolojisi ve Basılı Kitabın Geleceği. Journal of Life Sciences , s. 389-399.
- Şahin, C. (2025). Baskı Tekniklerinde Teknolojik Dönüşüm ve Dijital Sanata Yansımaları:Dijital Baskı ve Yapay Zekâ Destekli Üretim Süreçleri. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, s. 1287-1294.
- Tunçel, O. (2019). Dijital Çağda Baskı Teknolojileri. STD, s. 361-377.
- Zakon, R. (2003). Hobbes' Internet Timeline. <https://www.zakon.org/robert/internet/timeline/> adresinden alındı.

Görsellere ait Kaynakça:

- Görsel 1: Johannes Gutenberg – Der Erfinder des Buchdrucks | FB 07 - Objekte und ihre Biografien:
- Görsel 2: Medientheorie - Lernplattform: 11.12.2025
- Görsel 3: Projekt Gutenberg- DE 15.12.2025
- Görsel 4: Projekt Gutenberg- DE- Aesop- Fabeln 15.12.2025
- Görsel 5: Dressler Verlag- Tintenherz 15.12.2025
- Görsel 6: Goethe- Institut- Onleihe 15.12.2025
- Görsel 7: Amazon KDP 15.12.2025
- Görsel 8: Sebastian Fitzek- Der Nachbar Psychothriller 15.12.2025
- Görsel 9: Kobo- Writing Life 15.12.2025
- Görsel 10: Kobo- Bestseller- Tod in Masuren 15.12.2025
- Görsel 11: Bookmate 15.12.2025
- Görsel 12: Bookmate- Bestseller- Der Wal 15.12.2025